



Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni statistika

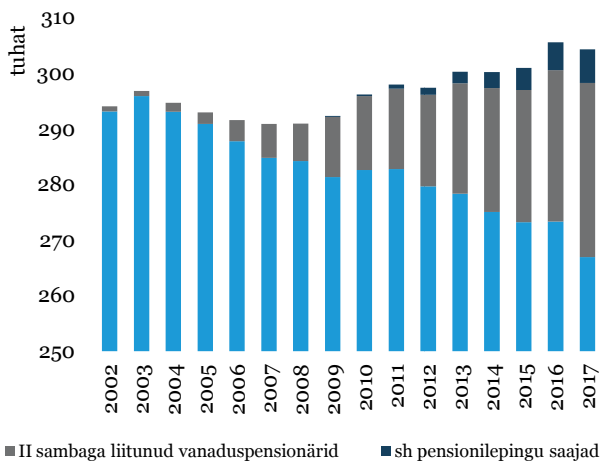
Seisuga 31.12.2017

1. RIIKLIK VANADUSPENSION JA KOHUSTUSLIK KOGUMISPENSION

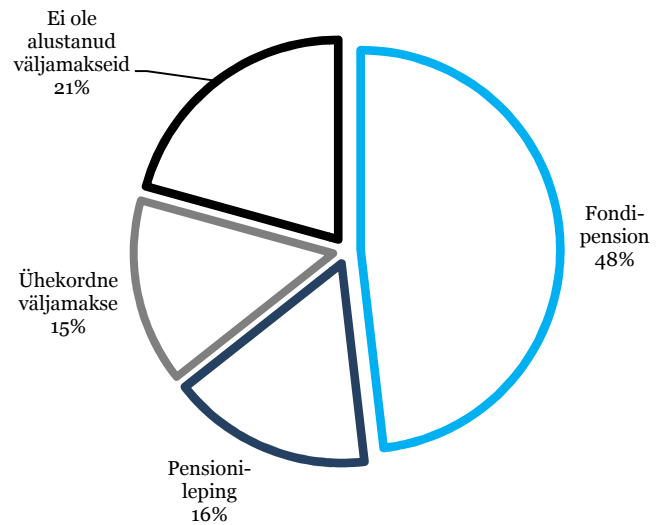
1.1. Väljamaksed

- ◇ 2017. aasta lõpus oli 304 320 vanaduspensionäri, kellest ennetähtaegselt pensionile läinuid oli 27 048. Vanaduspensionäride arv suurenes aastaga ca 1 290 inimese võrra.
- ◇ Õigus II samba pensionile oli aasta lõpus 37 373 inimesel, kellest väljamaksete avalduse oli esitanud 29 629 inimest. Väljamakseid saavate isikute arv suhtena väljamaksetele õigust omavatesse isikutesse langes aasta jooksul 2 protsendipunkti võrra 79%-ni.
- ◇ II samba väljamakseid saanud isikutest 61% (18 007 inimest) on saanud fondipension¹ makseid, 21% (6 052 inimest) on saanud ühekordse väljamakse pensionifondist ja 19% (5 570 inimest) kindlustuseltsidest pensionilepingute² makseid.
- ◇ Osakuomanikest/isikutest, kel tuleb pensioni saamiseks sõlmida pensionileping, on 73% ka vastava avalduse teinud (kasv aastaga 1 protsendipunkti), ühekordsetel väljamaksetel on see suhe 80% ja fondipensionil 81%.

Joonis 1. Vanaduspensionäride arv, sh II sambaga liitunud vanaduspensionärid



Joonis 2. II sambaga liitunud vanaduspensionäride jaotus väljamakse liigi järgi



- ◇ Keskmine I ja II samba³ vanaduspension kokku oli 2017. aasta lõpus 416 eurot. I samba pensioniindeks oli 2017. aastal 1,051. Keskmine staaž vanaduspensionäridel oli 43,8 aastat, samas kui uutel pensionäridel oli see 39,6 aastat. II samba mõju keskmisele vanaduspensionile on praegu veel marginaalne, kuna pensionileping on vaid 2%-l vanaduspensionäridest.
- ◇ Mediaan keskmine I samba vanaduspension oli 85 senti väiksem aritmeetilisest keskmisest. Keskmine I samba netopension oli 5 eurot väiksem keskmisest brutopensionist.
- ◇ I samba vanaduspensionäridel, kes ei ole liitunud II sambaga, oli keskmine pension alla 414 euro. II sambast pensionilepingu väljamakse saajate keskmine pension koos I samba pensioniga oli üle 480 euro.

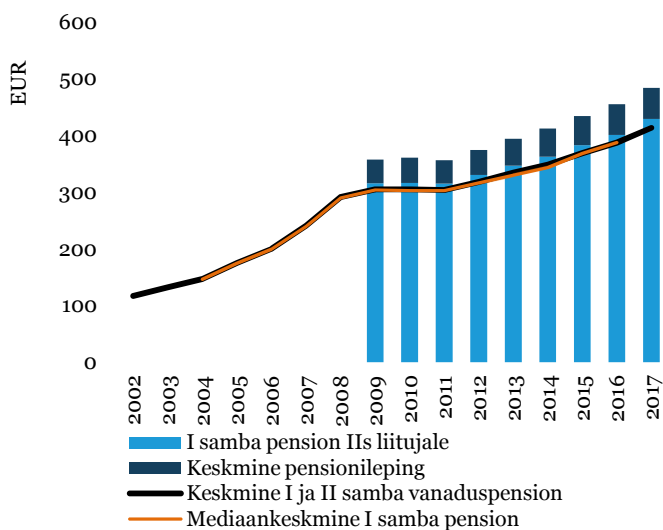
¹ Perioodilised väljamaksed pensionifondist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/ii-sammas/valjamaksed/regulaarsed-maksed-pensionifondist/>

² Eluaegsed väljamaksed kindlustuseltsist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/ii-sammas/valjamaksed/eluaegsed-maksed-kindlustuseltsist/>

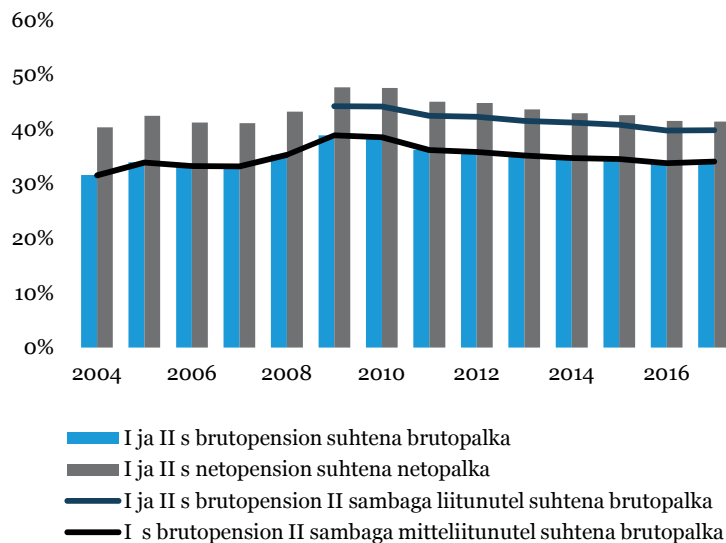
³ II sambas arvestatakse ainult eluaegseid kindlustuslepinguid.

- ◇ Keskmise I ja II samba brutopensioni suhe Eesti keskmise brutopalka oli 2017. aasta lõpus 34,2%, samade näitajate netosuhe oli 41,4%. Asendusmäär⁴ jäid enam vähem samaks võrreldes 2016. aastaga. Siiski alates 2009. aastast on olnud asendusmäärad langustendentsis.

Joonis 3. Keskmise vanaduspension ja II samba annuiteet

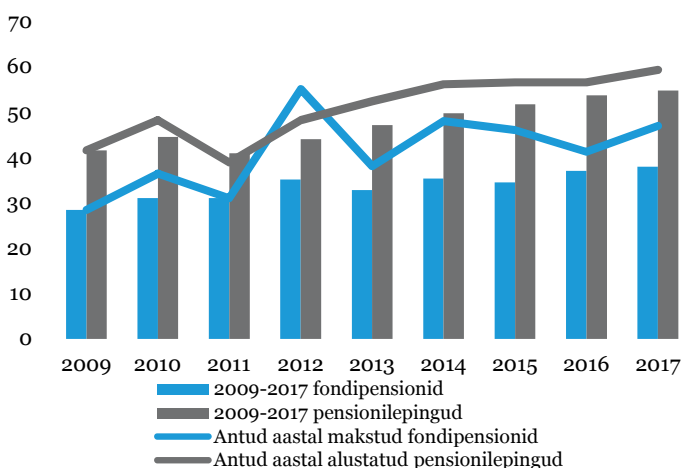


Joonis 4. Keskmise pensioni ja Eesti keskmise palga suhted

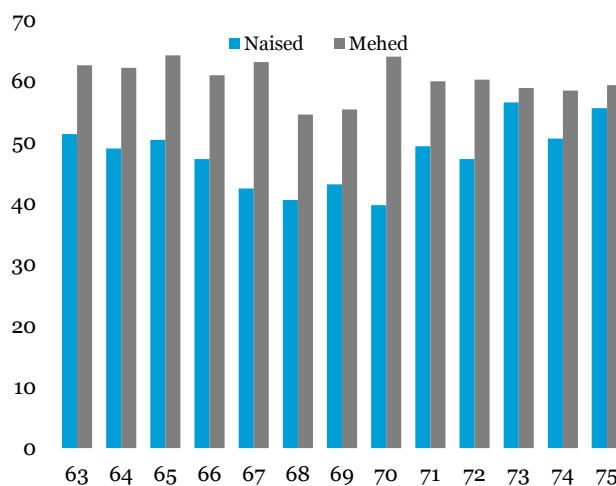


- ◇ Keskmise II samba pensionilepingu alusel makstava pensioni suurus oli 2017. aasta lõpus 54,7 eurot kuus (2016. aastal 53,7 eurot), keskmise fondipension 47 eurot kuus ja keskmise ühekordne väljamakse 1142 eurot. Samas 2017. aastal pensionilepingu sõlminute ehk uute pensionäride keskmine väljamakse pensionilepingu alusel oli 59,3 eurot kuus.
- ◇ 89% pensionilepingutest olid garantiiperioodiga, keskmise garantiiperioodi pikkus oli 14 aastat.
- ◇ Meeste keskmine pensionilepingu väljamakse kuus oli 29% suurem kui naistel, sealjuures oli pensionilepingu sõlminud inimeste hulgas mehi 54% ja naisi 46%. Võrdluseks I samba vanaduspensionäride hulgas oli naiste keskmine pension 0,6% võrra kõrgem meeste keskmisest pensionist ning meeste ja naiste suhe vastavalt 36% ja 64%.

Joonis 5. Keskmise II samba fondipensioni ja pensionilepingu väljamakse uutel ja kõikidel pensionäridel



Joonis 6. II samba pensionilepingu väljamaksete jaotus soo ja vanuse lõikes



- ◇ I samba vanaduspensionide Gini koefitsient⁵ on viimastel aastatel tõusutrendis. 2017. aastal oli see 0,11, mis on keskmiselt 3,5 korda väiksem 18-64 aastaste isikute sissetulekute Gini koefitsiendist. Vanaduspensionide ebavõrdsuse kasv tuleneb eelkõige uute pensionäride pensionide suuremast varieerumisest (Gini koefitsient oli 0,157), kuna nende pensionit mõjutab järjest rohkem palgast sõltuv kindlustusosak.
- ◇ II samba pensionilepingute Gini koefitsient oli 2017. aastal 0,29 lähedal ehk on natuke väiksem töötajate koefitsiendist. II samba puhul tuleb sissetulekute ebavõrdsusse suhtuda esialgu reservatsiooniga, kuna

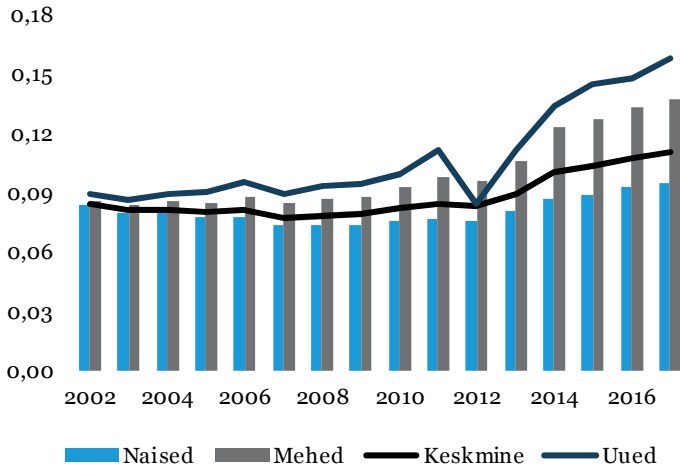
⁴ Keskmise pensioni ja keskmise palga suhe.

⁵ Näitab sissetulekute ebavõrdsust - mida väiksem, seda väiksem ebavõrdsus.

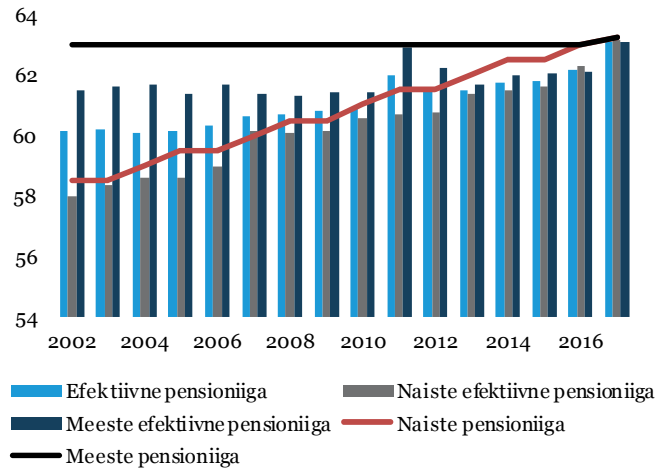
kogumisperioodid on erinevad ja sissetulekute jaotusest on alumine osa ära lõigatud (ühikordsed väljamaksed ja fondipensionid).

- ◇ Alates 2016. aastast on riiklik vanaduspensioniga meestel ja naistel sama. 2017. aastal tõusis pensioniiga 63. aasta ja 3 kuuni. I samba uute pensionäride keskmine efektiivne⁶ vanaduspensioniga oli 2017. aastal 63,1 aastat (2016. aastal 62,2 aastat).

Joonis 7. I samba vanaduspensionide Gini koefitsiendid

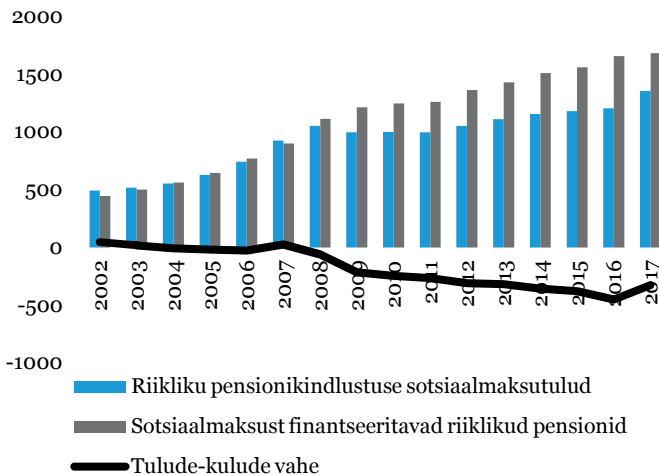


Joonis 8. I samba uute vanaduspensionäride efektiivsed pensioniead

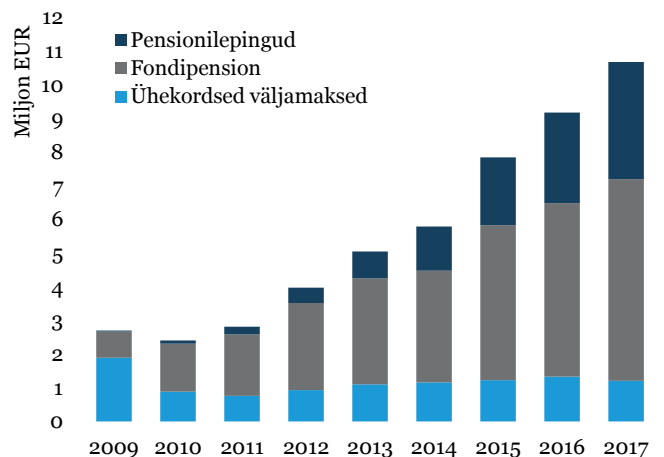


- ◇ Riikliku pensionikindlustuse tulude ja kulude vahe oli 2017. aastal -327 miljonit eurot ehk tulud olid umbes 20% võrra väiksemad kuludest. 2017. aastal vähenes defitsiit üle 100 miljoni euro võrra – põhjusteks oli nii tulude kasvust konservatiivsem pensioniindeks kui ka töövõimereformi tõttu töövõimetuspensionäride osaline lahkumine pensionisüsteemist Töötukassasse.
- ◇ II sambast on pensionäridele välja makstud üheksa aastaga 50,5 miljonit eurot, sellest 10,7 miljonit maksti 2017. aastal.
- ◇ II samba pensionilepingute reservide summa oli 2017. aasta lõpus 70 miljonit eurot, kasv oli aastaga 12,2 miljonit eurot.
- ◇ Ühekordsete väljamaksete maht on püsinud stabiilselt umbes 1-1,5 miljonit eurot aastas. Fondipensioni väljamaksete aastane maht on kasvanud 6 miljoni euroni ja pensionilepingute aastane väljamaksete maht 3,5 miljoni euroni.

Joonis 9. Riikliku pensionikindlustuse eelarve tulud, kulud ja vahe



Joonis 10. II samba väljamaksete absoluutmahud aastast



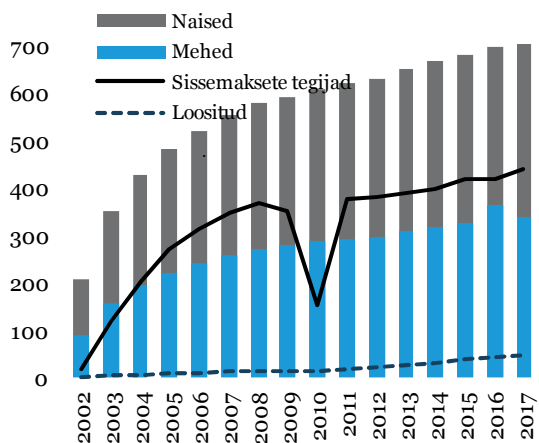
1.2. Kogumine – liitunud, mahud ja sissemaksed

- ◇ 2017. aasta lõpus oli II sambaga liitunud 706 842 inimest. Aastaga lisandus 15,8 tuhat uut liitujat. Alates 2011. aastast saavad II sambaga liituda ainult 1983. aastal ja hiljem sündinud inimesed.

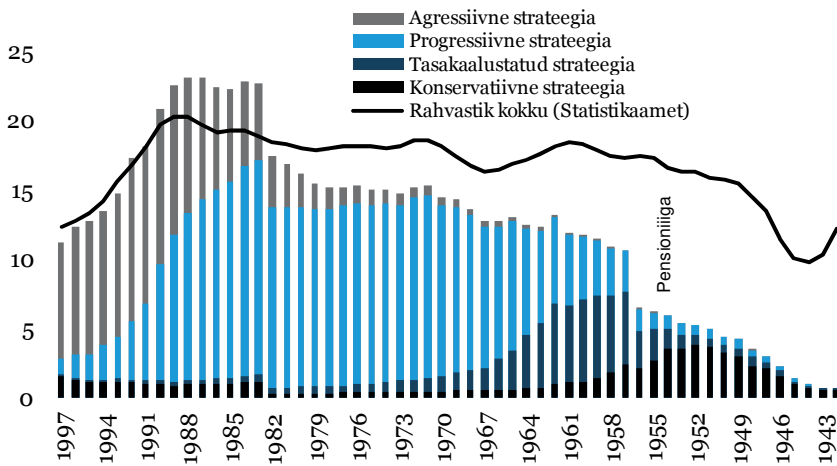
⁶ Tegelik statistiline pensioniiga

- ◇ 24,5% liitunutest on valinud agressiivse 75% aktsiate osakaaluga fondi, 55,2% on progressiivsetes fondides, 10,7% on tasakaalustatud fondides ja 9,6% on konservatiivsetes fondides. Agressiivsete fondide osakaal on suurenenud eelkõige progressiivsete fondide arvelt (3 protsendipunkti võrra).
- ◇ Liitunute osakaal, kes tegid sissemaksid, oli aastast keskmiselt 62,4%, mis on ajaloo kõrgeim tase.
- ◇ Süsteemi algusest arvates on pensionifond loositud 49 158 inimesele, mis moodustab 6,9% kõigist liitunutest. Eelmisel aastal loositi fond ca 6300 inimesele (loosis osalevad vaid konservatiivsed pensionifondid). Eelmise aasta lõpuks omas jätkuvalt konservatiivset fondi 32% kõikidest loositutest, ülejäänud olid oma fondi ümber vahetanud.

Joonis 11. II sambaga liitunud ja sissemaksete tegijad (tuhat inimest)

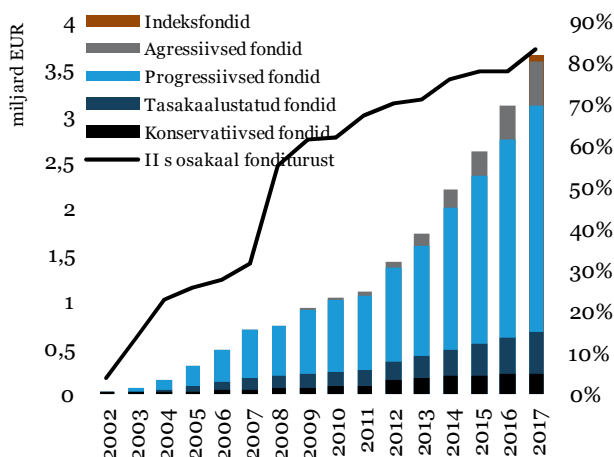


Joonis 12. II sambaga liitunud fondi strateegia ja vanuse järgi (tuhat inimest)

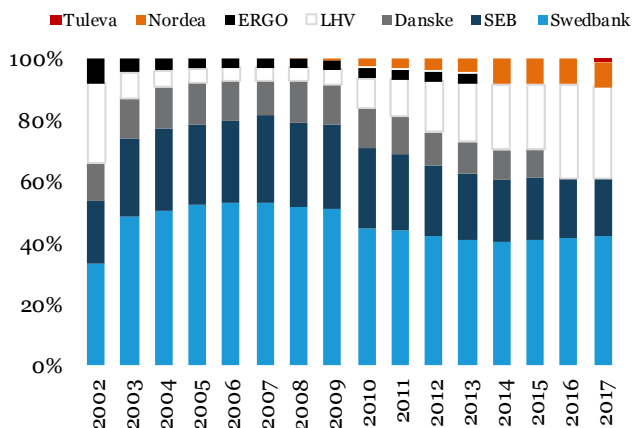


- ◇ II samba fondide maht oli 2017. aasta lõpus 3,63 miljardit eurot. Aastane kasv oli 0,54 miljardit eurot.
- ◇ II sambas on 5 fondivalitsejat, kes valitsevad 22. pensionifondi. 2016. aastal omandas LHV Varahaldus Danske Capital AS-i ning seega ka Danske pensionifondid. Danske ja LHV pensionifondid ühendati 2017. aastal. 2016. aasta lõpus ja 2017. aasta alguses tulid LHV, Swedbank ja SEB turule uute passiivsete indeksfondidega, sealjuures Swedbanki fond on elutsükklifond, mis tähendab, et varade riskisus väheneb fondi ja osakuomanike vanuse kasvades. 2017. aasta kevadel tuli turule uue fondivalitsejana Tuleva Fondid AS, kes valitseb kahte indeksfondi – konservatiivse ja agressiivse investeerimisstrateegiaga.
- ◇ 50% aktsiaosakaaluga fondide turuosa oli 66,4%. 75% aktsiaosakaaluga fondide osakaal kasvab aeglaselt, moodustades 14,9% (sh indeksfondide osakaal koguturust oli 1,5%). 0% aktsiaosakaaluga fondide turuosa langes 0,7 protsendipunkti võrra 6,2%-ni.
- ◇ II samba osakaal investeerimisfondide seas tõusis 2017. aasta lõpuks rekordtasemeni (83%). Kui 2016. aastal esimest korda II samba osakaal natuke langes (0,3 protsendipunkti), siis 2017. aastal oli kasv juba 5,5 protsendipunkti.
- ◇ Fondivalitsejate turuosade muutus jäi 2017. aastal alla ühe protsendipunkti. Esimest korda viimase kümne aasta jooksul vähenesid LHV ja Nordea turuosad. Vanadest fondivalitsejatest suurenes turuosa ainult Swedbankil. Tuleva varade maht oli aasta lõpuks 1,3% kõikidest II samba varadest.

Joonis 13. II samba fondide mahud fondi strateegia järgi



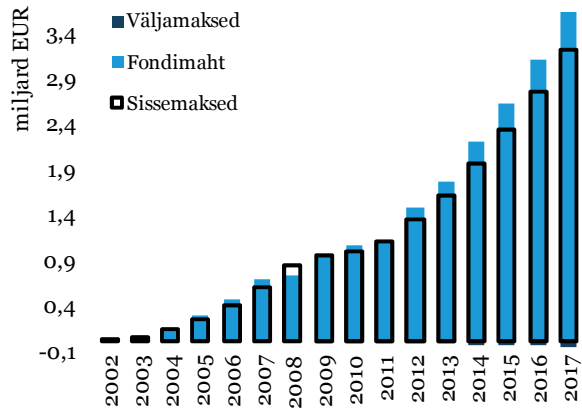
Joonis 14. II samba fondivalitsejate turuosad



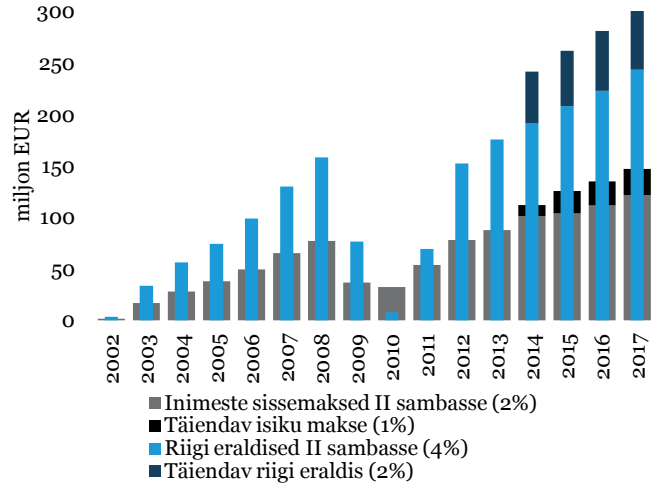
- ◇ 2017. aasta lõpus ületas II samba varade maht sissemaksid ca 500 miljoni euroga. Aastaga on osakuomanike investeerimistulu kasv olnud 106 miljonit eurot.

- ◇ 2009. aasta keskpaigast kuni 2017. aastani peatas riik ajutiselt sissemaksed II sambasse. Vastukaaluks tegi riik aastatel 2014-2017 täiendavaid sissemaksed 286 000 inimesele, kes soovisid maksete peatamise ajal enda 2% maksimisega jätkata või kes tõstsid enda 2% makse 3%-le aastateks 2014-2017.
- ◇ Eelmisel aastal kanti riigi poolt II sambasse 307 miljonit eurot, sealjuures täiendav sotsiaalmaksu kanne oli sellest 63 miljonit eurot. Isikute enda maksed olid samal ajal 147 miljonit eurot, millest täiendav sissemaks oli 26 miljonit eurot. Kokku laekus seega kõrgemate maksete näol II sambasse 89 miljonit eurot. Aastatel 2014-2017 tegi riik täiendavaid sissemaksed kokku umbes 225 miljoni ja inimesed 81 miljoni euro ulatuses.

Joonis 15. II samba sissemaksed, fondide maht ja väljamaksud (- märgiga)



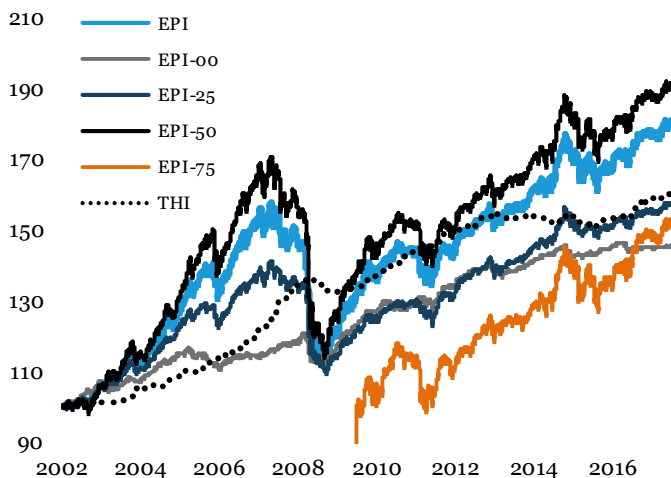
Joonis 16. II sambasse sissemaksed riigi ja inimeste osa järgi



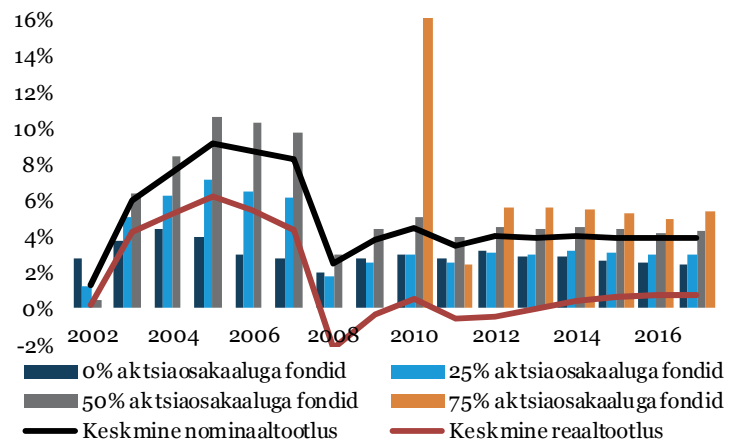
1.3. Kogumine – tootlus, tasud ja investeeringud

- ◇ Keskmise II samba tootlus oli 2017. aastal 3,7% (2016. aastal oli 3,2%). Keskmise II samba tootlus alates 2002. aastast oli 2017. aasta lõpus 3,9% ja ka reaaltootlus oli positiivne (0,8%).
- ◇ EPI indeks oli 2017. aasta lõpus 21 punkti võrra kõrgem THI kumulatiivsest kasvust. EPI-50 indeks ületab THI-d 32 ja EPI-75 indeks 33 punkti võrra. EPI-25 on sisuliselt võrdne THI kasvuga. Ainult EPI-00 jääb 14 punktiga THI-st maha, sarnaselt viimaste aastatega.
- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide keskmine aastane nominaaltootlus alates fondide loomisest oli 2017. aasta lõpus 5,4%, 50% aktsiaosakaaluga fondidel 4,3%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 3,0% ja 0% aktsiaosakaaluga fondidel 2,4%. Kõik eelpoolmainitud tootlused (va 0% aktsiaosakaaluga fondid) on aastaga tõusnud 10-50 baaspunkti võrra.

Joonis 17. II samba fondide EPI indeksite ja THI muutused



Joonis 18. II samba kumulatiivsed tootlused alates fondi loomisest fondi liikide lõikes

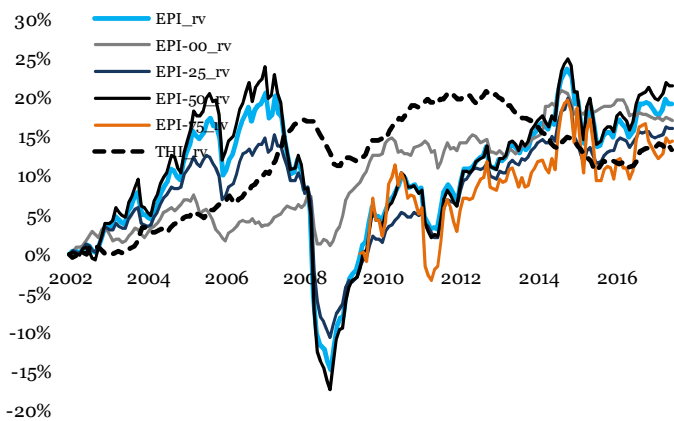


- ◇ II samba fondide kumulatiivsed tootlused, arvestades rahavoogusid (sissemaksud ja väljamaksud), hakkasid 2007. aasta sügisest langema ja 2009. aasta märtsis olid keskmiselt kõik II sambaga liitunud kaotanud oma sisse makstud rahast 15%. 2017. aasta lõpus oli keskmine rahavoogudega kaalutud II samba tootlus 19%. Võrdlusena

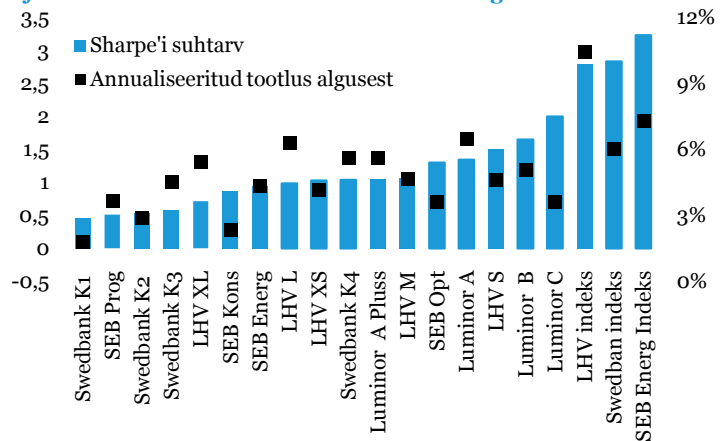
rahavoogudega kaalutud THI kasvas samal perioodil 13% ehk siis keskmiselt on II samm on olnud positiivse tulemusega.

- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide rahavoogudega kaalutud tootlus oli 2017. aasta lõpus 14% (nende puhul tuleb arvestada erinevat THI kasvu), 50% aktsiaosakaaluga fondidel 21%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 16% ja konservatiivsetel fondidel 17%. Seega kui jätta kõrvale 75% aktsiaosakaaluga fondid, mis tekkisid peale finantskriisi, ning arvestada sissemaksete mahtusid erinevatel ajahetkedel, on inimestele keskmiselt parimat tootlust näidanud 50% aktsiaosakaaluga fondid.
- ◇ Sharpe'i suhtarvuga on võimalik mõõta portfelli riski ja tootluse suhet. Mida kõrgem suhtarv, seda kõrgemat tootlust riski kohta fond pakub ehk seda enam on riske vähendatud, mis on investorile kasulik⁸. Käesolevalt on kasutatud riskivaba tuluna Saksa riigi kolmekuu võlakirja intressimäärasid (3m Bubill), perioodiks on ajavahemik fondide loomisest kuni 31.12.2017.
- ◇ Parima riski ja tootluse suhtega (kõrgeim Sharpe'i suhtarv) fondideks on küll indeksfondid, kuid nende tegutsemisaeg on olnud liiga lühike ja tulemused pole võrreldavad teiste fondidega. Jooniselt puuduvad Tuleva fondid, kuna nende tulemuste aegrida on liialt lühike adekvaatse tulemuse saamiseks.
- ◇ Positiivset reaaltootlust (rahavoogusid arvestamata) näitasid 2017. aasta lõpuks 17 pensionifondi. Negatiivse reaaltootlusega fondidest omakorda 2 fondi olid 0% aktsiaosakaaluga fondid, mille eesmärk ei olegi otseselt THI-d ületada.

Joonis 19. Rahavoogudega kaalutud EPI indeksid



Joonis 20. II samba fondide Sharpe'i suhtarv* ja annualiseeritud tootlus fondi algusest.

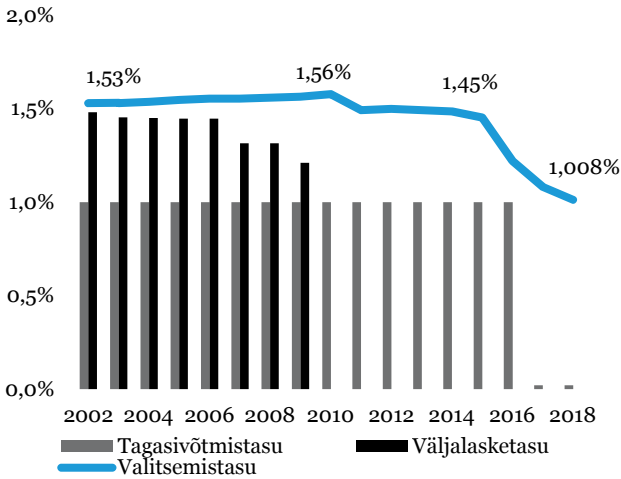


* **Vastutamatusäte:** Sharpe'i suhtarvu usaldusväärsus on piiratud ning ta ei ole näitajana piisav andmaks sisulisi hinnanguid fondijuhtimise kvaliteedile ning fondi üldisele riskisusele. Sharpe'i suhtarvu tuleb käsitleda kui täiendavat, fondide kohta avaldatavat informatsiooni. Sharpe'i suhtarvu ei tohi käsitleda kui peamist sisendinfot investeerimisotsuste tegemiseks.

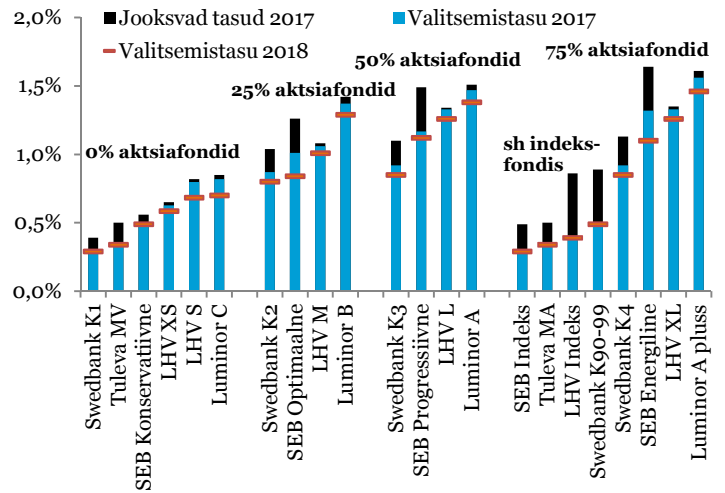
- ◇ Kohustuslike pensionifondide keskmised tasumäärad olid kuni 2015. aastani suhteliselt muutumatud. 2015. aastal hakkas kehtima uus mahtudest sõltuv regressiivne valitsemistasude vähendamise skaala, mis langetas oluliselt valitsemistasusid ja peaks eeldatavalt tasusid ka tulevikus kiiremini langetama. Osakute väljalasketasu, mille võtmine keelati 2011. aastast, kaotasid fondivalitsejad ära juba aasta varem. 2017. aastast langes osakute tagasivõtmistasu piirmäär 1%-lt 0,1%-le (konservatiivsetel fondidel 0,05%).
- ◇ Keskmine valitsemistasu oli 2014. aasta lõpus veel 1,45%, kuid 2016. aasta lõpuks oli see langenud 1,22%-ni ning 2018. aasta alguseks juba 1,008%-ni.
- ◇ Keskmine valitsemistasu fondivalitsejate lõikes on 2017. aasta alguses Swedbankil 0,82%, SEB-l 1,05%, LHV-l 1,18%, Nordeal 1,35% ja Tuleval 0,34%.
- ◇ Fondivalitsejad on turule tulnud ka uute passiivselt juhitud indeksfondidega, mille tasumäärad on madalamad võrreldes aktiivselt juhitud aktsiafondidega. Indeksfondide valitsemistasu on Swedbankil 0,49%, LHV-l 0,39%, SEB-l 0,49% ja Tuleval 0,34%.
- ◇ 2018. aastast peavad fondivalitsejad avaldama ka oma pensionifondide jooksvaid tasusid, mis sisaldavad muuhulgas tehingukuluseid ja ka nende investeerimisfondide tasusid, kuhu pensionifondid investeerivad. Keskmine jooksev tasu oli 2017. aastal 14 baaspunkti võrra kõrgem (1,22%) kui valitsemistasu.

⁸ loe täpsemalt nt siit:
http://www.tarkinvestor.ee/wiki/index.php/Sharpe_suhtarv

Joonis 21. II samba fondide keskmised tasud

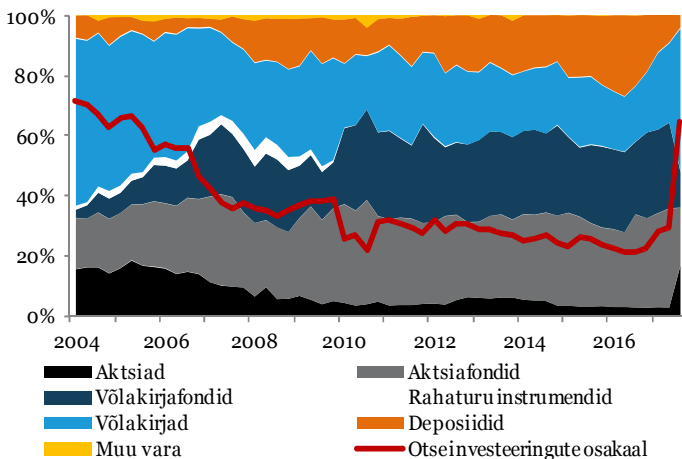


Joonis 22. II samba valitsemistasud

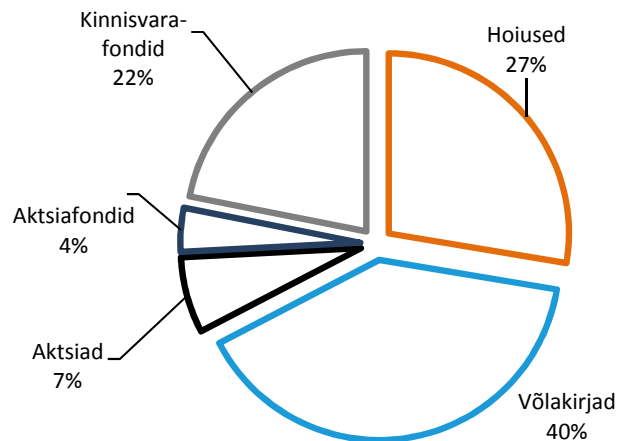


- ◇ Aktsiariski omavad instrumendid moodustasid 2017. aasta lõpus 36% varadest (2016. aastal 34%). Võrdluseks enne 2008. aastat oli see osakaal ligi 40%. Otseinvesteeringute osakaal aktsiatesse oli veel 2017. aasta kolmandas kvartalis 2,7%, kuid tõusis aasta lõpuks hüppeliselt 17%-ni. Järsu muutuse ajendiks oli suure tõenäosusega 2018. aastast kehtima hakkav uus valitsemistasu reegel, mille kohaselt sõltub valitsemistasu suurus ka otseinvesteeringute osakaalust.
- ◇ Tähtajaliste hoiuste ja arvelduskontode osakaal püsis 2008-2013 aastatel stabiilselt 15% lähedal, kuid enne 2008. aastat oli see valdavalt alla 5%-i. 2016. aasta III kvartalis oli deposiitide osakaal ajaloo kõrgeimal tasemel (27%). 2017. aasta lõpuks oli deposiitide osakaal langenud 4%-ni. Põhjuseks on jällegi valitsemistasu muutunud reeglid, kuid ka deopopankade poolne hoiuste hinnastamise muutus.
- ◇ Suurim osa varadest investeeritakse Eestisse (14%), järgnevad Ameerika Ühendriigid (13%) ja Prantsusmaa (12%). Eesti investeeringute osakaal on aastaga vähenenud 10 protsendipunkti võrra, kuid see on tingitud hoiuste vähenemisest, muud investeeringud Eestisse on võrreldes eelmise aastaga suurenenud umbes kaks korda.
- ◇ 27% Eesti investeeringutest moodustavad tähtajalised hoiused ja arvelduskontod. 2016. aastal oli see osakaal 81%. Otse Eesti ettevõtete aktsiatesse ja võlakirjadesse investeeritakse 6,9% II samba varadest (2014. aastal 3,1%, 2015. aastal 2,7% ja 2016. aastal 2,3%). Ülejäänud osa Eesti investeeringutest moodustavad erinevad fondid, mis samuti investeerivad Eestisse. Arvestamata hoiuseid, investeeritakse seega Eestisse kokku umbes 10-11% II samba varadest (2016. aastal 4-5%).

Joonis 23. II samba fondide investeeringute jaotus

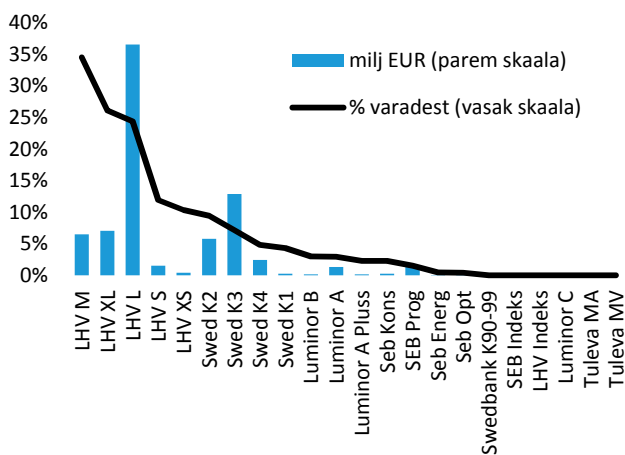


Joonis 24. II samba fondide Eesti investeeringute jaotus

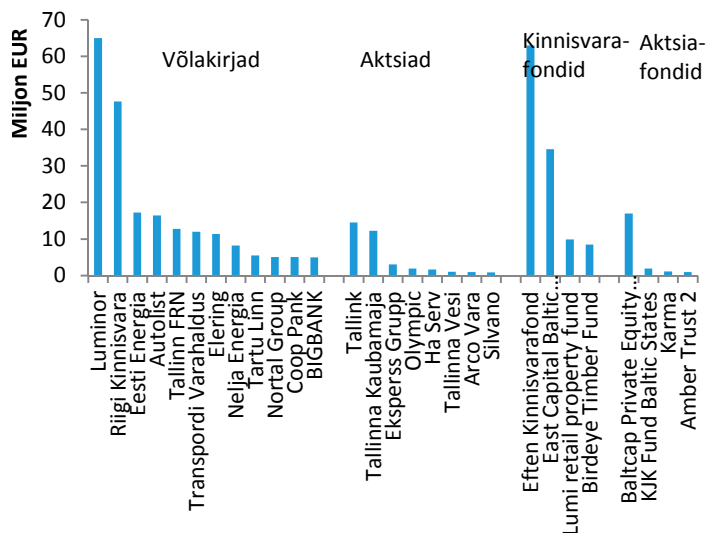


- ◇ Jättes kõrvale hoiused, investeerivad suhtena fondi varasse kõige rohkem Eestisse LHV pensionifondid. LHV pensionifondi M varast 35% ning L ja XL varast umbes veerand on investeeritud Eestisse. Kokku on LHV pensionifondide varast investeeritud Eestisse 24%. Swedbanki pensionifondid on keskmiselt Eestisse investeerinud 7,2%, ülejäänud fondivalitsejatel on Eesti investeeringute osakaal juba märkimisväärselt madalam.
- ◇ Eesti investeeringute valik on 2017. aasta jooksul oluliselt laienenud, eelkõige just võlakirja ja fondiinvesteeringute osas. All oleval joonisel on fondimahtude all toodud ainult Eesti investeeringute mahud, tegelikud II samba investeeringud nendesse fondidesse on suuremad, juhul kui fond investeerib ka väljapoole Eestit.

Joonis 25. II samba fondide Eesti investeringute mahud (parem skaala) ja osakaalud (vasak skaala) fondide lõikes



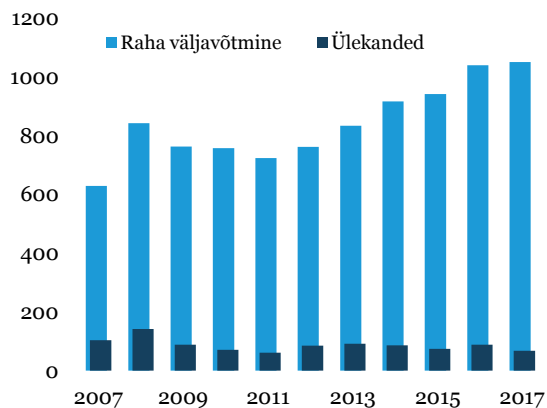
Joonis 26. II samba fondide Eesti investeringud (milj EUR)



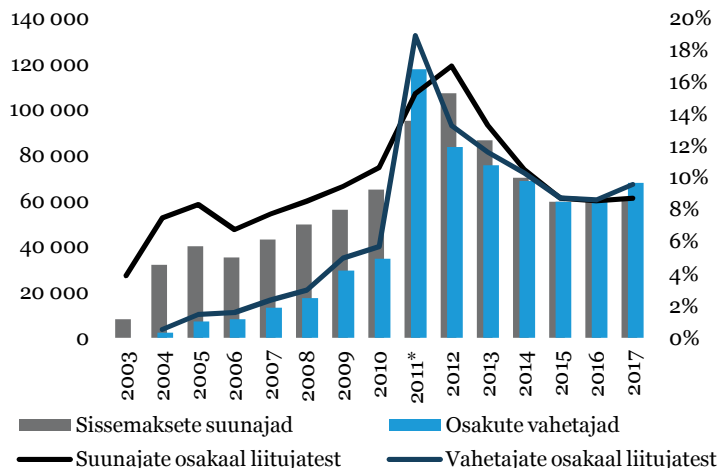
1.4. Kogumine – vahetamine, suunamine ja pärimine

- ◇ II samba pärimised algasid 2007. aastal. 2017. aasta lõpu seisuga on esitatud 10 230 pärimisavaldust. 2017. aastal esitati 1120 pärimisavaldust.
- ◇ 90% pärimisavaldustest on esitatud raha pensionifondist väljavõtmiseks. See osakaal alguses kasvas, kuid hiljem on jäänud stabiilseks (2017. aastal 94%).
- ◇ Pärimise teel on pensionifondidest raha välja võetud kokku 18,2 miljonit eurot (2017. aastal 3,5 miljonit eurot).
- ◇ Sissemaksete ümbersuunamiste arv ja osakute vahetamiste arv on viimastel aastatel oluliselt vähenenud võrreldes tippajaga 2011. aastal. 2017. aastal vahetas pensionifondi osakuid umbes 67 800 ning sissemakseid suunas 61 653 inimest. Keskmiselt esitas iga pensionifondi vahetaja 1,23 avaldust ja sissemaksete suunaja 1,18 avaldust.

Joonis 27. Pärimisavalduste arv



Joonis 28. Osakute vahetajate ja sissemaksete suunajate arv (* avalduste koguarv)



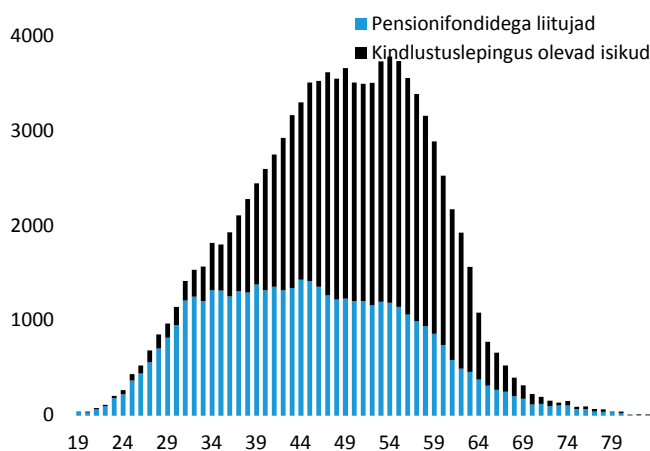
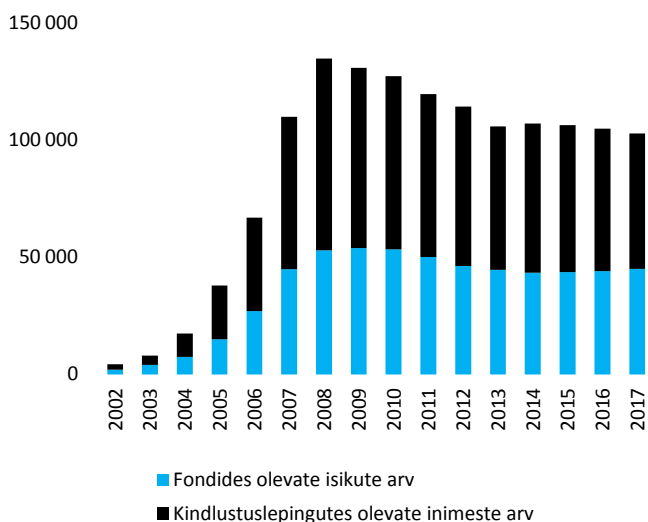
- ◇ Ajalooliselt on olnud pensionifondide vahetamised erinevate fondide vahel suhteliselt sarnased, st va üksikud erandid, on kliente võitnud ja kaotanud enamasti samad pensionifondid. Võitjad (st fondi tulijate ja lahkujate vahe) on eelkõige kõik agressiivsed pensionifondid, kuid samuti ka uued indeksfondid.
- ◇ Enim uusi kliente on kümne aasta jooksul saanud Swedbank K4 pensionifond (üle 59 900 inimese) ja LHV pensionifond L (üle 57 600 inimese). Enim on kliente kaotanud Swedbank K3 (üle 74 400 inimese) ja SEB Progressiivne pensionifond (üle 48 900 inimese), kuigi suur osa K3-st lahkujatest on liikunud just K4 pensionifondi.
- ◇ Võrreldes pensionifondide vahetamist fondide pikaajalise tootlusega, siis olulist omavahelist korrelatsiooni pole.

2. VABATAHTLIK KOGUMISPENSION

- ◇ 2017. aasta lõpus oli kehtiv III samba kindlustuslepingu 57 863 inimesel ja III samba fondidega oli liitunud 45 068 inimest, kokku oli III sambas seega 102 931 inimest (aastaga vähenes 2100 inimese võrra). Nende inimeste arv, kes olid sõlminud kindlustuslepingu, vähenes 2017. aastal umbes 3 014 inimese võrra, samas kui fondidega liitunute arv suurenes 911 inimese võrra. Kuni 2008. aastani kasvas III sambaga liitumine väga kiiresti, ulatudes 135 000 inimeseni. Hiljem on liitunute arv vaikselt vähenenud.
- ◇ III samba kindlustuslepingu sõlminud isikute keskmine vanus (50,9 aastat) on 4,1 aasta võrra kõrgem fondidega liitunute omast (46,8 aastat). III sambaga liitunute keskmine vanus on aasta aastalt järjest tõusnud. Mehi ja naisi on III sambaga liitunud enam vähem võrdselt.

Joonis 29. III sambaga liitunud isikute arv

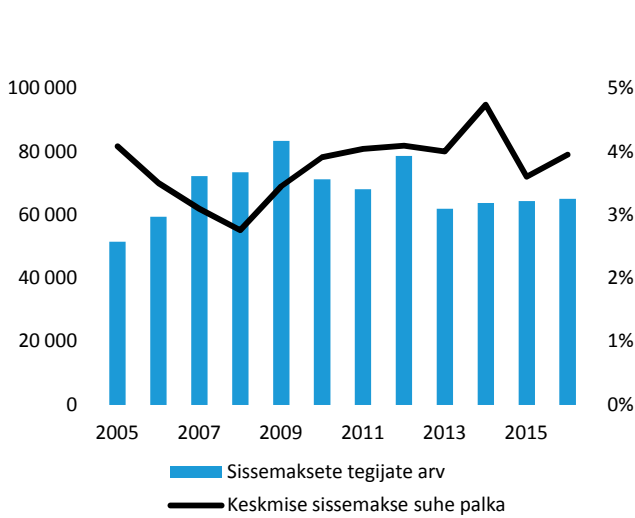
Joonis 30. III sambaga liitunute vanuseline struktuur



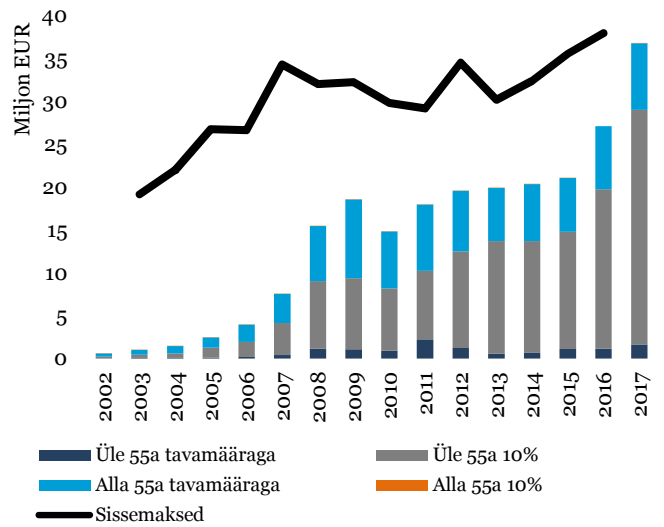
- ◇ III sambasse tegi sissemakseid 2016. 9 aastal 65 029 inimest, mis oli üle 4 000 inimese võrra rohkem kui 2015. aastal. Sissemaksete tegijate keskmine vanus on viimastel aastatel pidevalt tõusnud, 2007. aastal oli see 40,5 aastat ja 2016. aastal 48,4 aastat.
- ◇ Koos sissemaksete tegijate arvuga suurenes ka sissemaksete maht 2016. aastal 37,9 miljoni euroni (varasemalt püsis 30-35 miljoni euro vahel). 2017. aastal tõusis ka väljamakstud summa rekordilisele tasemele – 36,8 miljoni eurot (2016 oli 27 miljoni eurot).
- ◇ Sissemaksete tegijate keskmine kuine sissetulek oli 2015. aastal 1592 eurot (2015. aastal 1521 eurot). Aritmeetiline keskmine sissemakse oli 2015. aastal 583 eurot aastas, samas kui mediaan keskmine oli ainult 366 eurot. Seega valdav osa sissemaksetest olid suhteliselt väikesed, kuid oli ka üksikuid väga suuri sissemakseid. 350 inimesel oli sissemakse 6000 eurot või rohkem. Keskmine sissemakse määr oli 2015. aastal 3,9% isiku tulust. Üldjuhul jäävad kõik sissemaksed alla 15% isiku tulust.
- ◇ 2017. aastal tegi III sambasse sissemakseid ka 104 tööandjat, kokku 2 022 töötaja eest, kogusummas 2,1 miljoni eurot (2015. aastal 1,8 ja 2016. aastal 2,0 miljoni eurot). Tööandjad tegid sissemakseid töötajate eest, kelle keskmine kuupalk oli 2 755 eurot.
- ◇ Absoluutsummas on enim väljamakseid tehtud üle 55. aastastele 10% maksumääraga (2017. aastal 27,3 miljoni eurot), kuid väga suur osa raha võetakse III sambast välja ka enne 55. eluaastat ja tava tulumaksumääraga (2017. aastal 7,3 miljoni eurot, mis on võrdne 2016. aasta numbriga). Üle 55. aastastest inimestest on 0% tulumaksumääraga eluaegse annuiteedi on valinud 1850 inimest.

⁹ 2016. aasta andmed selguvad 2017. aasta teises pooles.

Joonis 31. III sambasse sissemaksete tegijate arv ja nende keskmise sissemaksu osakaal palgast

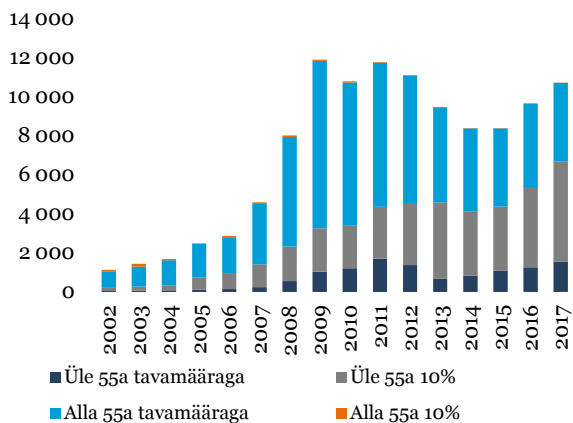


Joonis 32. III samba sissemaksete ja väljamaksete mahud¹⁰

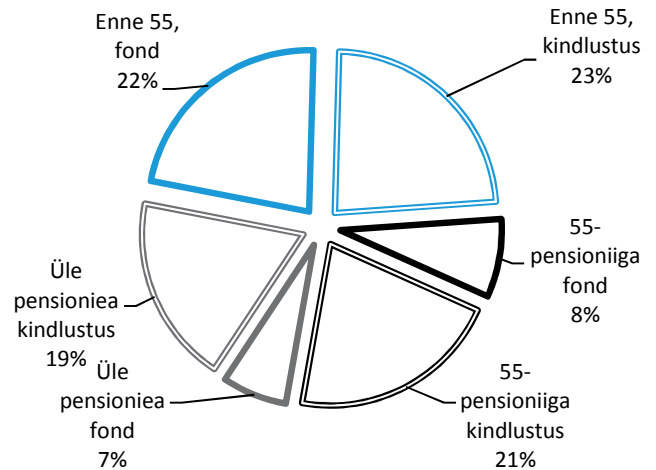


- ◇ III sambast raha välja võtvate inimeste arv oli 2017. aastal jätkuvalt tõusutrendis. Kokku võttis III sambast raha välja 2017. aastal üle 12 500 inimese.
- ◇ III sambaga liitunudest oli 2017. aastal riiklikus vanaduspensionieas umbes 7 764 inimest (48%-l oli kindlustusleping ja 52% olid fondide osakuomanikud), kellest väljamakseid said 2017. aastal 1 690 inimest (1 254 kindlustuslepingute alusel ja 436 fondidest).
- ◇ Üle 55-aastaseid inimesi oli III sambas ca 32 419 (20 258 kindlustuses ja 12 161 fondides), kellest väljamakseid said 2017. aastal 6 675 inimest. Seega oli 38% väljamaksete saajatest nooremad kui 55-aastased.
- ◇ Keskmine väljamakse fondidest oli 2017. aastal 3 314 eurot (aastas).

Joonis 33. III samba väljamaksete saajate arv väljamaksete maksustamise järgi



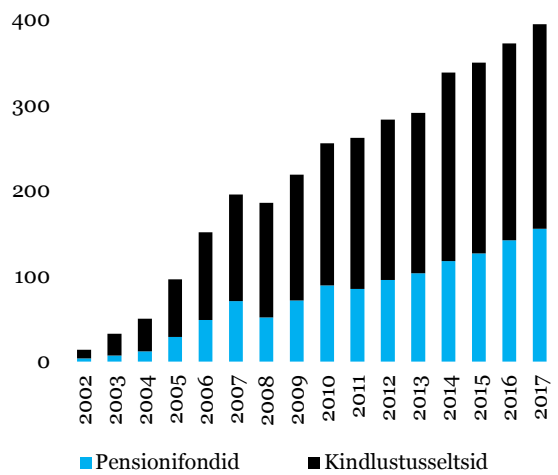
Joonis 34. III samba väljamaksete saajate jaotus vanusegruppide järgi



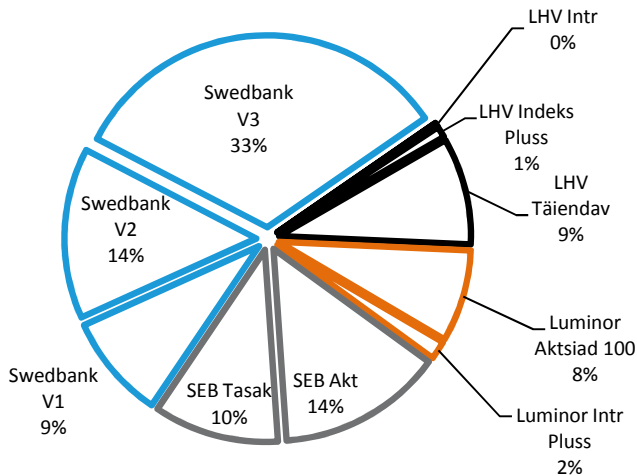
¹⁰ Jooniselt on puudu 0% maksumääraga väljamaksed, kuid nende maht on olnud marginaalne.

- ◇ III samba fondide maht oli 2017. aasta lõpus 155,5 miljonit eurot ja kindlustuslepingute reserve kogumaht oli 238,9 miljonit eurot. Aastane kasv oli vastavalt 13,8 ja 8,7 miljonit eurot.
- ◇ III samba fondivalitsete turuosade kontsentratsioon on märksa suurem kui II sambas. Turu kontsentratsiooni näitav Herfindahli indeks on III samba fondivalitsetel 0,4 võrreldes II samba 0,31-ga. III samba kindlustusseltside Herfindahli indeks oli 0,29.
- ◇ Nii kindlustuses kui fonditurul omab suurimat turuosa Swedbank, vastavalt 42% ja 56%.
- ◇ 2016. aasta lõpus turule tulnud ainsa indeksfondi LHV Indeks Plussi turuosa oli 1% (1,5 miljonit eurot). Suurima mahuga III samba pensionifond oli Swedbanki V3 pensionifond 51 miljoni euroga.

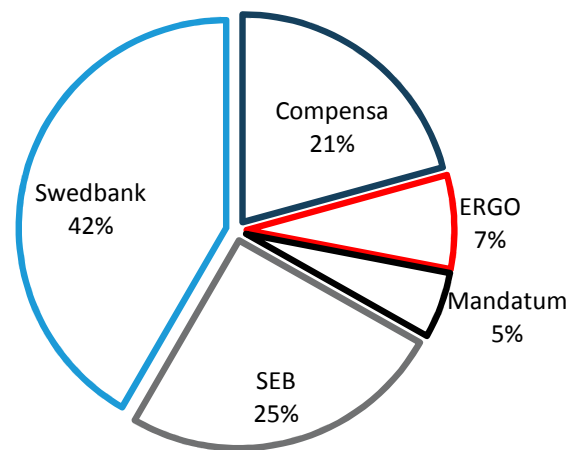
Joonis 35. III samba mahud (miljon eurot)



Joonis 36. III samba fondide turuosad

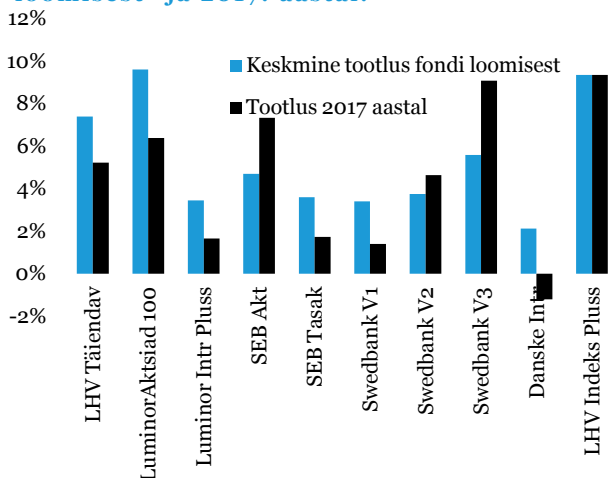


Joonis 37. III samba kindlustusseltside turuosad

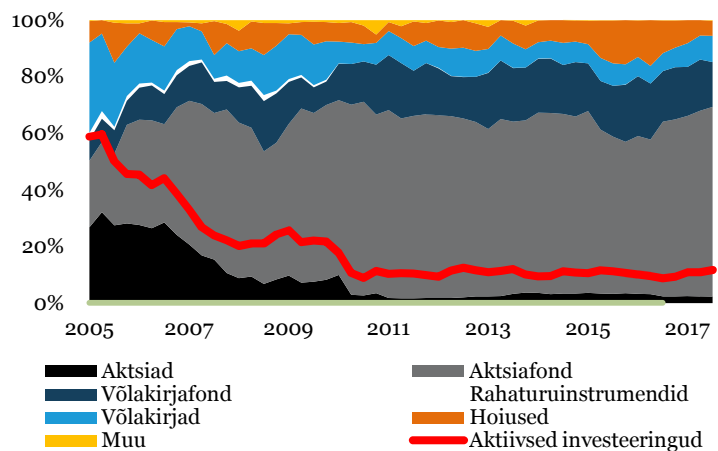


- ◇ III samba fondide keskmine tootlus alates 2002. aastast on 4,35%, 2017. aastal oli keskmine tootlus 5,5%. Pikaajaline tootlus on seega III sambas 0,5 protsendipunkti võrra kõrgem kui II sambas.
- ◇ III samba fondide investeringute struktuur on viimastel aastatel olnud suhteliselt muutumatu. Investeringutes domineerivad aktsiafondid, mille osakaal oli 2017. aastal 67%. Otseinvesteringute osakaal aktsiatesse ja võlakirjadesse on alates 2010. aastast püsinud 10-11% juures.
- ◇ 22% investeringutest tehti 2017. aasta lõpus Iirimaale, 19% Prantsusmaale ja 28% Luksemburgi. Eesti investeringute (sh hoiused) osakaal oli 9,2%.
- ◇ Kindlustuslepingute garanteeritud tootlused kogumisfaasis on üldjuhul jäänud 2-4% vahele. Viimastel aastatel on need osadel seltsidel langenud ka alla 1%-i. Sõltuvalt aastast ja seltsist on aeg ajalt makstud lisaks garanteeritud intressile ka kasumi boonust.

Joonis 38. III samba fondide tootlused fondi loomisest¹¹ ja 2017. aastal.



Joonis 39. III samba fondide investeringute jaotus



¹¹ Juhul kui fond loodi enne 2002. aastat, siis alates 2002. aastast.